

Тут цікаво, сумно і страшно водночас

Страшна для України трагедія перетворила Чорнобиль і Прип'ять та 20-кілометрову зону навколо них на зону відчуження. Коли сюди потрапляєш, стає водночас і цікаво, і сумно, і моторошно. Одне слово, після таких відвідин власні проблеми здаються дріб'язковими. Можливо, саме тому останнім часом так почастишали екскурсії до закритої Чорнобильської зони.

Справді, це те місце, де зупинився час, а природа буває, позбувшись згубного впливу людини, де дикі тварини знайшли притулок і зовсім не бояться людей. А ще — місце паломництва. Кожного року туристів приїждить дедалі більше, за останній рік цифра сягнула 49750, кажуть організатори. Більшість із них — іноземці, загалом із 76 країн. Тривалість туру збільшилася від одного дня до семи, інколи всі готелі зайняті й треба чекати вільних номерів.

У грудні 2017-го вийшла перша туристична мапа Чорнобильської зони та англійською мовами, намальована в жартівливій формі, але насправді серйозна. На ній можна побачити основні туристичні локації Чорнобильської зони, шматочок Білорусії, літачок, броньовик, на якому катають туристів, ківш, яким прибирали радіоактивні відходи, портові крани, дозиметр, заповідник, лосів, ведмедів, коней, вовків і лисиць. На карті також можна побачити ракету — це перша мрія організаторів екскурсій «Чорнобиль Тур», щоб річкою Прип'ять ходили ракети, відновити водний маршрут Київ — Прип'ять, і велосипедиста — друга мрія організаторів відновити велосипедні тури, нині в зоні відчуження заборонено пересуватися на відкритому транспорті. І ходити тут треба у супроводі досвідченого екскурсовода, радіа-

ційний фон не скрізь придатний для прогулянок, та й під ноги треба дивитись, можна провалитись у відкритий люк, розколину або крізь гнилу підлогу в напівзруйнованих будиночках. Кажуть, одна дівчина була неслухняною і поїхала додому в нижній близьні, бо її одяг «зашкалював», тому його конфіскували на утилізацію. Туристи проходять обов'язковий контроль на пропускному пункті на радіаційну забрудненість одягу. А взагалі під час денної типової автобусно-пішохідної екскурсії ви отримаєте гамма-дозу меншу, аніж за кількогодинний переліт у літаку — в межах 2—4 мікросівертів. Потужність гамма-випромінювання зменшилася в найбільш забруднених місцях, наприклад у Рудому лісі в 1000—10000 разів, а в менш забруднених (практично скрізь поза 10-кілометровою зоною) вже повернулася до доаварійних значень. Що вищий рівень радіації, то меншу площу вона займає.

Сьогодні Чорнобильська зона живе своїм життям. Туристам показують найцікавіші локації: ЧАЕС з реакторами, місто Прип'ять, секретний військовий комплекс «Чорнобиль-2» із заобрійними антенами часів холодної війни для відстежування балістичних ракет «Дуга» (на знімку ліворуч), місто Чорнобиль і адміністративний центр з готелем та їдальнею, де вас нагодують смачним обідом, меморіал «Тим, хто врятував

світ». І нарешті — ставок з велетенськими двометровими сомами біля ЧАЕС, яких можна годувати хлібом та сфотографувати на згадку (на знімку вгорі). Через скло екскурсійного автобуса можна побачити серед лісу лосів, які не звертають уваги на транспорт, а лис Семен, улюбленець місцевих та туристів, сміливо підходить до людей та просить їжу.

Нещодавно над зоною почали запускати дрон — безпілотний літальний апарат для спостереження за довкіллям, з'явилися нові повітряні маршрути на великих літаках і вертольотах, екскурсії на саму ЧАЕС, виробництво і продаж супутніх товарів та сувенірів, в тому числі в інфоцентрі для туристів, відкритому на КПП «Дитятки». У зоні відчуження встановили сонячні панелі, а згодом хочуть збудувати парк на земних сонячних панелей потужністю 1,2 ГВт.

Окремі об'єкти та локації Чорнобильської зони є потенційними кандидатами на внесення до Списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

Великий жаль та смуток відчуваєш, коли дивись на дошку пошани з фотографіями героїв-ліквідаторів, котрі пішли з життя у перші дні трагедії, на пошту та дитячий садочок із залишеними іграшками та речами в селі Копачів, лікарню у місті Прип'ять, в котру привозили людей одразу після аварії, парк атракціонів з гоїдалками. Це наша пам'ять, наша історія, наш біль... Прип'ять була молодим недобудованим містом, тут проживало 15 тисяч дітей зі своїми батьками, а тепер воно стоїть пусткою.

А дуже хочеться, щоб колись тут знову завирувало життя. Хто знає...

Валерія ВЕЛИКА.
Фото автора.